

**Põhjapoolse ja Lõunapoolse katastriüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju
strateegilise hindamise eelhinnang**

Koostaja:

Liisa Kaasik, BSc

Viljandi

2023

Sisukord

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus.....	2
1.1. Kavandatava tegevuse lühikirjeldus ja asukoht.....	2
1.2. Strateegiline planeerimisdokument, keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangu eesmärk ja vajadus.....	2
2. Seotus teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega.....	3
2.1. Maakonnaplaneering.....	3
2.2. Pärsti valla üldplaneering.....	3
2.3. Koostatav Viljandi valla üldplaneering.....	3
2.4. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“.....	4
3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevusega eeldatavalt kaasnev mõju.....	4
3.1. Maakasutus.....	4
3.2. Loodusvarade kasutus.....	4
3.3. Pinnas.....	4
3.4. Veestik ja vee kasutus.....	5
3.5. Taimkate ja loomastik.....	6
3.6. Kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 alad.....	7
3.7. Roheline võrgustik.....	7
3.7. Heited – müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed.....	8
3.8. Ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikud ja kohad.....	8
3.9. Inimese tervis ja vara.....	8
3.10. Tegevusega kaasnevad asjakohased mõjud ja hinnang KSH algatamise vajalikkuse kohta.....	9
4. Asjaomaste asutuste seisukohad.....	11
5. Kokkuvõte.....	11

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus

1.1. Kavandatava tegevuse lühikirjeldus ja asukoht

Elelevi OÜ (registrikood 14272593) esitas Viljandi Vallavalitsusele ettepaneku detailplaneeringu algamiseks Viljandimaal Viljandi vallas Kiini külas katastriüksustel 89901:001:2764 (Lõunapoolse) ja 89901:001:2762 (Põhjapoolse) (edaspidi detailplaneeringuala). Ettepaneku tegija soovib detailplaneeringualale rajada päikeseelektrijaama.

Päikeseelektrijaam on oma olemuselt tootmisettevõtte (elektrijaam), mis kujutab endast pinnasesse rammitud metallist tugivaiadele lõuna suunas paigaldatavaid päikesepaneele. Paneelid asuvad gruppides/moodulites, mis ühendatakse elektrikaablitega. Päikeseelektrijaam piiratakse aiaga. Detailplaneeringuala suurus on ligikaudu 12,8 ha.

1.2. Strateegiline planeerimisdokument, keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindangu eesmärk ja vajadus

Strateegiline planeerimisdokument keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) tähenduses on antud juhul detailplaneering - üldplaneeringu elluviimiseks ja ruumilise terviklahenduse tagamiseks koostatav ehitustegevuse alusdokument.

Taotletaval detailplaneeringualal kehtib Pärsti Vallavolikogu 19.04.2006 määrusega nr 13 kehtestatud üldplaneering. Üldplaneeringu kohaselt on detailplaneeringu koostamine kohustuslik tootmismaa krundi moodustamisel väljaspool kompaktse asustusega territooriumi. Üldplaneeringu kohaselt asub taotletav detailplaneeringuala peamiselt metsamajandusmaa juhtotstarbega maa-alal. Taotletud detailplaneeringu ulatust ja eesmärki arvesse võttes on taotletav detailplaneering kehtiva üldplaneeringuga määratud juhtotstarvet muutev. Detailplaneeringut taotletavale alale varem koostatud ei ole.

Taotletava detailplaneeringu puhul tuleb keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) algatamist kaaluda ja anda selle kohta eelhindang järgmistel alustel:

- koostatakse detailplaneering planeerimisseaduse § 142 lõike 1 punktis 1 või 3 sätestatud juhul (üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslik muutmine või muu kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul oluline või ulatuslik muutmine).
- Üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisel tuleb anda eelhindang ja kaaluda KSH-d, lähtudes KeHJS § 33 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest (planeerimisseadus § 142 lg 6).

Kavandatava tegevuse puhul tuleb hinnata, kas eeldatavalt võib ilmnedagi mõjusid, mis välistavad maakasutuse otstarbe muutmise lubatavuse ja võimaluse päikeseelektrijaama rajamise ehitusõiguse määramiseks. Mõjude väljaselgitamiseks antakse kavandatavale tegevusele eelhindang olemasoleva info alusel. Selle eesmärk on tagada otsustajatele (Viljandi Vallavolikogu) asjakohane informatsioon KSH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemisel. KSH vajalikkuse kohta tuleb küsida seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6. Lõpliku otsuse KSH algatamise ja algatamata jätmise kohta langetab Viljandi Vallavolikogu.

2. Seotus teiste strateegiliste planeerimis-dokumentidega

2.1. Maakonnaplaneering

Viljandi maakonnaplaneering 2030+ on kehtestatud Riigihalduse ministri poolt 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75. Maakonnaplaneeringu peamine eesmärk on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades seejuures riiklikud ja kohalikud huvid.

Maakonnaplaneering seab taastuenergia objektide kavandamise üldise tingimusena vältida päikeseenergia tootmiseks mõeldud alade kavandamist väärtuslikele maastikele, roheline võrgustiku ja väärtusliku põllumajandusmaa aladele. Taotletav detailplaneeringuala ei asu maakonnaplaneeringu kohaselt väärtuslikel maastikel ega väärtusliku põllumajandusmaa aladel, kuid asub osaliselt roheline võrgustiku alal.

2.2. Pärsti valla üldplaneering

Taotletaval planeeringualal kehtib Pärsti Vallavolikogu 18.02.1999 määrusega nr 8 kehtestatud üldplaneering. 05.11.2013 moodustus Viljandi vald, mis on Paistu valla, Pärsti valla, Saarepeedi valla ja Viiratsi valla õigusjärglane. Üldplaneeringu kohaselt on maakasutuse juhtotstarve metsamajandusmaa ja looduslik haljasmaa. Maakasutuse juhtotstarbe ulatusliku muutmise tõttu tuleb taotletavat detailplaneeringut pidada üldplaneeringut muutmaks. Detailplaneeringut taotletavale alale varem koostatud ei ole.

Pärsti valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuala osaliselt rohevõrgustiku Kiini Kuninga tugialal.

Pärsti valla üldplaneeringus on seatud rohevõrgustiku aladel järgmised kasutustingimused:

- Kaitsealadele jäävate rohestruktuurielementidel kehtivad kinnitatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad;
- Tugialadel ja koridoridel paikneva tulundusmetsa arendamist ei piirata, v.a väärtuslikud märgalad, veekogude kaldalad, vääriselupaigad, kaitsealad ja seadustest tulenevad piirangutega alad;
- Tulenevalt maakonnaplaneeringust võrgustiku funktsioneerimiseks roheline võrgustiku struktuurielementidel looduslike alade osatähtsus tuumaladel ei tohi langeda alla 90%;
- Vältida tuumaladele ja koridoridesse olulise ruumilise mõjuga objektide kavandamist;
- Kavandatava asustuse planeerimisel jälgida, et ei lõigataks läbi rohelisi koridore ja ei seataks ohtu roheline võrgustiku toimimine või tuleb leida samaväärne asenduskoridor;
- Kaitsealuste liikide elupaikades tohib teha metsaraiet vaid kaitsekorralduskavas planeeritud kohtades ja ulatuses;
- järgida keskkonnakaitsenõudeid ja –soovitusi majandustegevuse arendamisel;
- tagada vääriselupaikade ja haruldaste taimekoosluste säilimine.

2.3. Koostatav Viljandi valla üldplaneering

Koostamisel olev Viljandi valla üldplaneering on vastu võetud Viljandi Vallavolikogu 30.12.2020 otsusega 1-3/319. Käesoleva eelhinnangu koostamise ajal ei ole see veel kehtivaks õiguslikuks aluseks, kuid näitab kavatsust perspektiivse maakasutustotstarbe ja -tingimuste osas.

Taotletav detailplaneering asub osaliselt rohevõrgustiku alal. Koostatava Viljandi valla üldplaneeringu kohaselt tuleb igasuguse arendus- ja ehitustegevusega tagada roheline võrgustiku elementide sidusus ja säilimine.

2.4. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“

Energeetikavaldkonna ühe peamise eesmärgina tuuakse planeeringus välja, et tuleb vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine.

Planeeringus tuuakse välja, et elektritootmisvõimsuse arendamisel on vaja keskenduda Eesti varustamisele energiaga. Uued energiatootmisüksused tuleb paigutada ruumis ratsionaalselt ja kestlikult. Energiajulgeoleku kindlustamiseks tasub Eestil – lisaks põlevkivienergeetikale – keskenduda senisest rohkem hajutatumale piirkondlikule energiatootmisele. See parandab üldist energiajulgeolekut ja võimaldab paremini ära kasutada kohalikke energeetilisi ressursse (sealhulgas päike).

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevusega eeldatavalt kaasnev mõju

3.1. Maakasutus

Planeeringuala asub Kiini külas katastriüksustel 89901:001:2764 (Lõunapoolse) ja 89901:001:2762 (Põhjapoolse), millede sihtotstarve on maatulundusmaa 100%. Alal on valdavalt metsamaa.

Planeeringuala ümbritsevad maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistud. Ala lähiümbruses on valdavalt metsamaad, looduslikud rohumaad ja haritavad maad. Lõunapoolse ja Põhjapoolse katastriüksuseid eraldab eraomandis olev Juuriku tee (89901:001:2763).

Planeeringualal on järgmised kitsendused:

- Songa(TTP-395) maaparandussüsteemi maa-ala (6114240010061001) Lõunapoolse katastriüksusel;
- Elektripaigaldise kaitsevöönd Põhjapoolsel katastriüksusel;
- Kõssa oja VEE1142400 kalda kitsendused Lõunapoolse ja Põhjapoolse katastriüksuste piiril.

3.2. Loodusvarade kasutus

Planeeringualal ei toimu kaevandamist ja ala ei asu maardlal. Maa-ameti maardlate kaardirakenduse andmetel ei asu planeeringualal maavarade leiukohti ja ala ei asu maavarade levialadel või perspektiivaladel. Planeeringuga kavandatav tegevus ei näe ette sellel alal taastumatute loodusressursside kasutamist. Kavandatava tegevuse elluviimiseks ei kasutata pinna- ja põhjavett.

3.3. Pinnas

Maa-ameti mullastiku kaardirakenduse andmetel paiknevad alal erinevad mullad. Alal esineb gleistunud kahkjad leetunud mullad (Klg;Lpg), leostunud gleimullad (Go) , väga õhukesed ja õhukesed madalsoomullad (M'';M') ja gleistunud kahkjad leetunud mullad (Lpg).

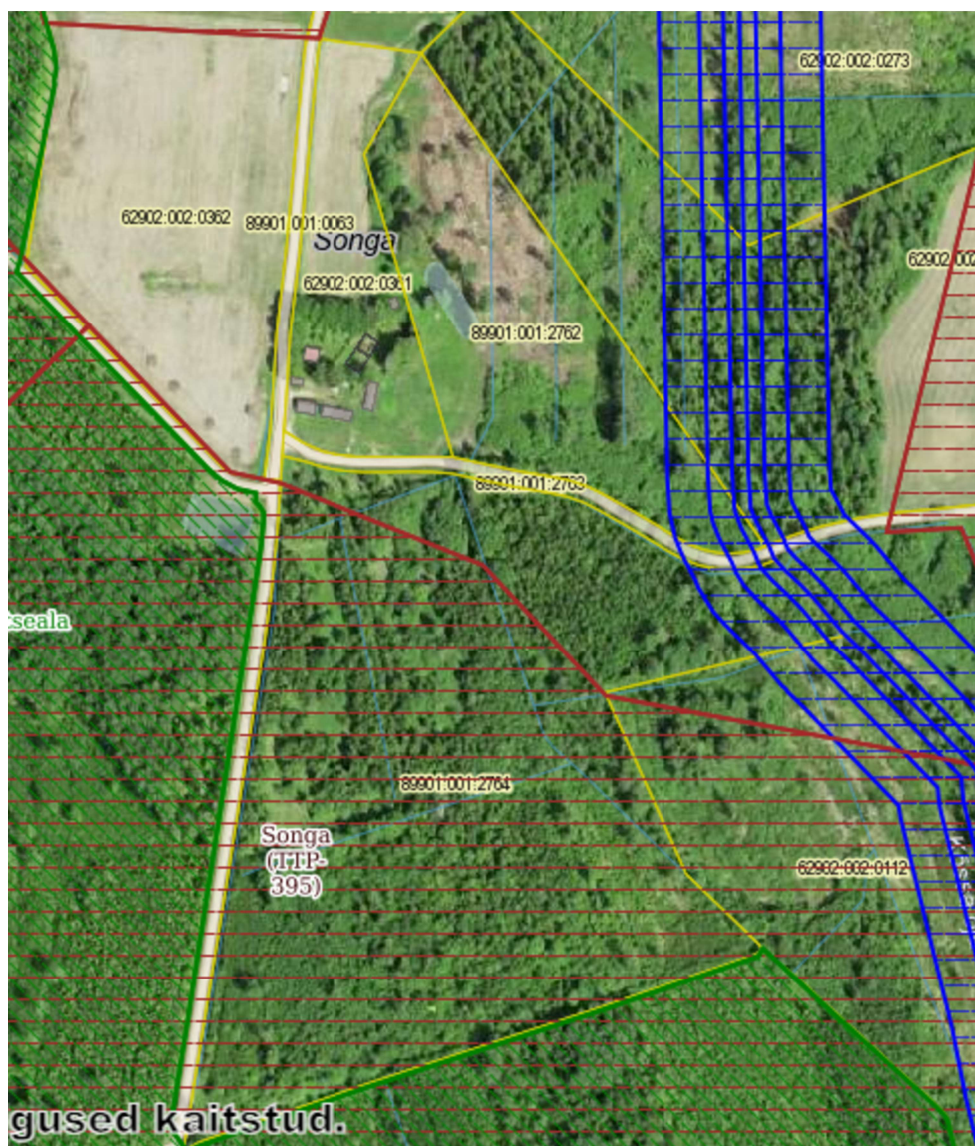
Päikeseelektrijaama rajamine ei muuda oluliselt mullastiku omadusi. Mõningal määral saab mõjuks mullastikule pidada mikrokliima muutumist paneelidega kaetud alal, kus paneelid takistavad otsese päikesevalguse ja sademete jõudmist maapinnale.

3.4. Veestik ja vee kasutus

Planeeringuala asub suhteliselt kaitstud põhjaveega alal. Kavandatava tegevusega ei muudeta pinna- ja põhjaveerežiimi. Päikeseelektrijaam ei vaja detailplaneeringuga veehaaret ega reoveesüsteemi kavandamist. Sademevee loomulik imbumine pinnasesse on tagatud kogu detailplaneeringuala ulatuses. Päikeseelektrijaama rajamise ehitusperioodil kasutatakse seadmeid, mille puhul on võimalikud lekked pinnasesse. Tegemist on vähetõenäolise ning lühiajalise mõjuga, mis taandub ehitustegevuse lõppemisel. Ehitamisel on oluline kasutada nõuetele vastavaid seadmeid. Päikeseelektrijaama kasutusel ei kaasne heiteid pinna- ja põhjavette.

Detailplaneeringualale ulatuvad Kõssa oja (VEE1142400) kalda piiranguvöönd, ehituskeeluvöönd ja veekaitsevöönd (vt joonis 1). Teadaolevalt ei taotleta ehitusõigust Kõssa oja ehituskeeluvööndisse, mistõttu puudub vajadus ehituskeeluvööndi vähendamiseks.

Detailplaneeringualal asuvad Songa maaparandussüsteemi kuuluvad kuivenduskraavid (vt joonis 1). Metsa raie ja kändude eemaldamine võib kahjustada maaparandussüsteemi. Vajalik on tegevus kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

Joonis 1: Kõssa oja kalda kitsendused, maaparandussüsteemi paiknemine

3.5. Taimkate ja loomastik

Detailplaneeringualast moodustub suurema osa metsamaa. Detailplaneeringu elluviimisel tuleb maa kasutusotstarbe muutmise tõttu teha metsa raadamine. Raadamine tehakse, et võimaldada maa kasutamist muul otstarbel kui metsa majandamiseks. Raadamise korral raiutakse kogu alal olev mets, sealjuures tuleb välja juurida kannud, maapind tasandada ning valmistada ette päikesepaneelide paigaldamiseks.

Raadamise peamiseks negatiivseks keskkonnamõjuks on metsaliikidele sobivate elupaikade vähenemine, sealjuures on metsadel oluline roll kliimamuutuste leevendamisel. Raadamisel on pikaajaline mõju. Tootmise lõppemisel on võimalik ala küll uuesti metsastada ja ajapikku metsaökosüsteem taastub, kuid tegemist on pikaajalise protsessiga. Käesoleva eelhindangu andmise ajal ei ole teada, kas detailplaneeringu ala kaetakse täies ulatuses päikesepaneelidega ja kas osa puittaimestikku säilib või mitte.

Vaadeldes ala lähiümbruse maastikupilti, on näha, et planeeringuala ümbruses on valdavalt põllu- ja metsamaad ning looduslikud rohumaad, mis pakuvad loomastikule alternatiivseid elupaiku.

KeHJS kohaselt loetakse oluliseks keskkonnamõjuks, kui viiakse läbi raadamine üle 100 ha suurusel maa-alal. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang tuleb anda maatulundusmaa sihtotstarbe muutmisel, kui maa pindala on suurem kui 100 ha. Seega ei anna raadamise ja sihtotstarbe muutmise ulatus alust eelhinnangu andmiseks ja sellest tulenevalt võib samuti eeldada, et mõju tervikuna ei ületa keskkonnataluvust.

Päikeseelektrijaama ümbritsetakse taraga, mis piirab loomade liikumist. Eelkõige on takistatud suurimetajate liikumine. Meetmed võimaliku negatiivse mõju vähendamiseks:

- Liigirikkuse vähenemist saab pidurdada vältides üldhävitava toimega herbitsiidide kasutamist päikeseelektrijaama alal.
- Pisiimetajate liikumise piiramise negatiivset mõju saab vähendada, valides piirdeaedade võrkude silma võimalikult suure.
- Põlluloomade ja –lindude elupaiku saab säilitada, kui päikesepaneelidega kaetud ala niidetakse harvem.
- *ala taimestiku rajamisel kasutada kodumaist päritolu looduslike liikide mitmekesiseid (liigirohkeid) seemnesegusid.*
- Raadamise mõju vähendamiseks säilitada võimalikult palju kõrghaljastust kohtades, kuhu paneele ei paigaldata.

3.6. Kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 alad

Kaitstavad loodusobjektid on kaitsealad (sh kaitsealused pargid), hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund.

Planeeringuala ei asu Natura 2000 alal. Lähim Natura 2000 võrgustiku ala (Leppoja loodusala, RAH0000266) jääb üle 5 km kaugusele, mille tõttu võib eeldada mõju puudumist Natura 2000 alale ja selle kaitse-eesmärkidele. Sellest tulenevalt ei ole asjakohane viia läbi Natura-eelhindamist.

Eesti Looduskaitse Infosüsteemi EELIS-e andmetel ei jää detailplaneeringualale kaitstavaid loodusobjekte ega ole registreeritud kaitsealuste liikide elupaiku, kuid ala ei piirneb Lõunapoolse katastrüüksusel Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga (KLO1000729). Kuninga-Rimmu looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi. Detailplaneeringu elluviimisel hävib alal mets ja seal elavad liigid, kelle elupaik ühtib suure tõenäosusega ka Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga.

3.7. Roheline võrgustik

Roheline võrgustik on eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikke ja poollooduslikke kooslusi hõlmav süsteem,

mis koosneb tugialadest ja neid ühendavatest rohekoridoridest. Tugialad on enamasti loodus- või keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad (kaitsealad, hoiualad, VEP-id, loodusdirektiivi elupaigad jne) või kõrge elurikkuse või olulisi ökosüsteemiteenuseid pakkuvad alad. Neid ühendavad (rohe)koridorid, mille eesmärk on tagada RV sidusus, kaasa aidata tugialade kõrge elurikkuse säilimisele, vähendada elupaikade hävimise ja killustumise mõju elustikule ning pakkuda olulisi ökosüsteemiteenuseid.

Lõunapoolse katastriüksus asub osaliselt Kiini Kuninga tugialal. Rohelise võrgustiku aladel kavandatavate tegevuste puhul peab arvestama, et roheline võrgustik jääks toimima, st tuleb tagada võrgustiku sidusus.

Detailplaneeringu elluviimisel ala tarastatakse ja selle lõunapoolne osa Lõunapoolse katastriüksusel jääb osaliselt (ca 260 m ulatuses) rohevõrgustiku servaalale. Kiini Kuninga tugiala pindala on ca 3140 ha, selle piirid ei ühti Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga. Detailplaneeringuala moodustab Kiini Kuninga tugialast hinnanguliselt ca 7,6 ha ehk ca 0,24%. Tugiala suurust arvesse võttes, võib mõju rohelisele võrgustikule pidada pigem väheseks.

Detailplaneeringu koostamisel arvestada tingimusega, et roheline võrgustik jääks toimima, sh muude tingimustega, mis on seatud maakonnaplaneeringuga ja Pärsti valla ja koostamisel oleva Viljandi valla üldplaneeringutega.

3.7. Heited – müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed

Päikeseelektri tootmisega ei kaasne enamlevinuid keskkonnahäiringuid nagu müra, vibratsioon, õhusaaste, tahked jäätmed. Müra ja vibratsioon tekib ajutiselt päikeseelektrijaama rajamise käigus. Tahkeid jäätmeid võib tekkida minimaalselt seadmete rikestest, mida ei ole võimalik parandada. Ehitustegevuse lõppedes ja päikeseelektrijaama amortiseerumise järel selle kasutamisest kõrvaldamisel tekkivad jäätmed tuleb käidelda vastavalt nõuetele, eelistades sealjuures ringlussevõttu.

3.8. Ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikud ja kohad

Detailplaneeringalal ei asu kultuurimälestisi ja ala ei asu kultuurimälestiste kaitsevööndis. Lähim objekt – Neumanni kinnistul asuv kalmistu (mälestise registri nr 13298) – asub detailplaneeringualast ligikaudu 645 m kaugusel. Päikeseelektrijaamal puudub mõju ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega maastikele ja kohtadele.

3.9. Inimese tervis ja vara

Päikeseelektri tootmisest tulenevalt on negatiivsete tervisemõjude esinemise tõenäosus väike. Levinumate häiringute (müra, suits, tolmu ja lõhnareostus) puudumisel puudub ka nende kumulatiivne mõju. Eeldatavalt mõjutatav elanikkond on väike, kuna planeeringuala asub hajaasustusega alal.

Planeeringuga kaasneb maastikupildi visuaalne muutus, kus harjumispärane metsaga kaetud ala asendub ümbritsetud taraga ja paneelidega kaetud alaga. Visuaalne mõju on subjektiivne ja sõltub vaateajast. Lähim elumaja asub Songa katastriüksusel (62902:002:0361), mis ühtlasi piirneb detailplaneeringualaga. Teadaolevalt Songa kinnistul elanikke ei ole. Teine lähim elamu asub detailplaneeringualast ca 370 m kaugusel Jaanisalu katastriüksusel (62902:002:0340), mis samuti piirneb detailplaneeringualaga.

Olulist avariiõhtu näha ei ole. Päikeseelektrijaama turvasüsteem koosneb üldjuhul kaamerate süsteemist ja perimeetri valvest (aiaga piiratud), vältimaks õnnetusjuhtumeid juhusliku sattumise tõttu ala territooriumile. Vältida ei saa pahatahtliku käitumist ja õnnetusi selle tagajärjel, kuid elektri- ja tuleohutuse tagamiseks tagab põhikaitsena ohutuse põhiisolatsioon ohtlike pingestatud osade ja pingealdiste juhtivate osade vahel ning kaitsekatete ja kaitseümbriste kasutamine. Rikkekaitkena tagab ohutuse toite automaatne väljalülitamine koos maandatud kaitsepotentsiaaliühtlustussüsteemi väljaehitamisega.

3.10. Tegevusega kaasnevad asjakohased mõjud ja hinnang KSH algamise vajalikkuse kohta

Kavandatava detailplaneeringu elluviimisega kaasnevateks asjakohasteks mõjudeks on metsa raadamine, ala osaline paiknemine rohelise võrgustiku tugialal ning piirnemine Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga.

Detailplaneeringuala piirneb Lõunapoolse katastriüksusel Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga (KLO1000729). Kuninga-Rimmu looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi. Detailplaneeringu elluviimisel raadatakse alal mets. Selle tulemusel hävib alal mets ja seal elavad liigid. Kuigi Eesti Looduskaitse Infosüsteemi EELIS-e andmetel ei jää detailplaneeringualale kaitstavaid loodusobjekte ega ole registreeritud kaitsealuste liikide elupaiku, on alust arvata, et Kuninga-Rimmu looduskaitsealal elavate liikide elupaik ühtib ka kavandatava detailplaneeringualaga.

Looduskaitseala on moodustatud laane- ja salumetsade kaitseks ning kaitstavate metsakooslustega piirnevalt ulatuslikel aladel raadamine põhjustab servaeefekti ka kaitseala kooslustes. Planeeringualaga külgneval osal kaitsealast on nii looduskaitsealiselt väärtuslikku küpset metsa kui nooremaid metsaeraldise. Siiski, arvestades, et planeeringuala ja looduskaitseala eraldab olemasolev teekoridor ning küpse metsaga külgneva ala puhul on tegu võrdlemisi hiljuti metsastunud rohumaa (põhikaardil kaardistatud veel rohumaa), ei ole raadamisega kaasnev servaeefekti suurenemine määrava tähtsusega kaitseala kaitseväärtustele. (Keskkonnaamet, 09.01.2024 kiri nr 6-5/23/25285-2).

Arvestades eeltoodut, võib mõju looduskaitsealale pidada tervikuna pigem väheseks, kuna kõrval asuvad alad pakuvad liikidele alternatiivseid elupaiku ning Kuninga-Rimmu looduskaitsealal on liikide elupaigad kaitstud läbi seal kehtestatud piirangute.

Metsaökosüsteemid on ühed kõige ebasobivamad kohad päikeseelektrijaamade rajamiseks. Päikeseenergiajaamade rajamiseks metsades on vaja eemalda puud, põõsad, ning juurida välja kännud. Sellega hävib metsaökosüsteem ning tekib väga tugev negatiivne mõju keskkonnale, mullale ja elustikule. (Takkis, K. & Helm, A. 2023. Päikeseenergiajaamade mõjust olulisematele elupaikadele, ökosüsteemidele ja peamistele liigirühmadele ning Eestisse sobivad leevendusmeetmed. Ülevaade. Valminud Keskkonnaameti tellimusel).

Lõunapoolse katastriüksusele päikesepaneelide paigaldamisega tuleb mets raadata. Nagu Keskkonnaamet oma 09.01.2024 kiri nr 6-5/23/25285-2 kirjas viitas, siis on antud kohas veel hiljuti asunud rohumaa, mis praeguseks on metsastunud.

Võsastunud või metsastunud endistele niidualadele päikeseelektrijaama rajamisel on rajamise mõju olemasolevale kooslusele küll suhteliselt suur, kuid kui tegemist on ajalooliselt avatud alaga, siis võib rajamine kombinatsioonis avatud elupaiga taastamisega ja edasise elustikku soosivate hooldamisvõtete rakendamisega olla elurikkust soodustav. Näiteks jäätmaadel või mahajäetud põllumaadel on hea võimalus hästi valitud leevendus- ja majandamisvõtetega koosluse seisundit parandada, kui kasutada ala taimestiku rajamisel kodumaist päritolu looduslike liikide mitmekesiseid (liigirohkeid) seemnesegusid. Elustikusõbralikud niitmisvõtted aitavad vähendada nii hoolduskoormust kui toetada niidutaimi, putukaid sh tolmeldajaid, linde ja mulla-elustikku. (Takkis,

K. & Helm, A. 2023. Päikeseenergiajaamade mõjust olulisematele elupaikadele, ökosüsteemidele ja peamistele liigirühmadele ning Eestisse sobivad leevendusmeetmed. Ülevaade. Valminud Keskkonnaameti tellimusel).

Metsadel nähakse väga olulist rolli ka kliimamuutuste leevendamisel. Metsade raadamisest tulenev maakasutuse muutus võib mõjutada riiklike kliimaeesmärkide täitmist. Metsad seovad õhust süsinikku ning metsamaa pindala suurendamist peetakse üheks lahenduseks.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2030 üldeesmärk on, et Eesti metsandus on kestlik. Selle alaeesmärgi kohaselt aitab metsandus tagada metsaökosüsteemide ja nende elurikkuse püsimise, leevendab kliimamuutusi ning kohaneb kliimamuutuste mõjuga. Arengukavas on toodud, et tuleb saavutada kõikide metsade säästlik majandamine, peatada metsade raadamine, taastada rikutud metsad ja suurendada oluliselt metsastamist ja metsade uuendamist. Kuigi viimasel poolsajandil on metsamaa pindala suurenenud, siis metsamaa raadamine (asulate laienemine, infrastruktuuri rajamine, aga ka soode, poollooduslike koosluste, sh puisniitude taastamine, riigikaitseliste tegevuste laiendamine jms) mõjutab metsamaa pindala kasvu negatiivselt.

Detailplaneeringuala asub osaliselt rohelise võrgustiku Kiini Kuninga tugialal. Käesoleval hetkel ei ole teada, kas ala piiratakse aiaga, kuid senist praktikat arvesse võttes, on tõenäoline, et seda soovitakse teha. Ala tarastamine takistab loomade (eriti suurulukite) liikumist. Antud juhul on leevendav asjaolu, et päikeseпарк ei lõika rohevõrgustiku ala läbi ja asub rohevõrgustiku ala servalal.

Aedu ehitatakse päikeseelektrijaamade ümber eelkõige inimese eemal hoidmiseks ning mõnikord ka kindlustusfirmade tingimuste täitmiseks. Enamikele loomadele on kasulikum, kui aedu ei rajata, kuna need halvendavad nende võimalusi maastikul liikuda. Aedade asemel võib alternatiivina kasutada ka hekke või valvekaameraid, mis võivad inimeste tekitatud kahjude vältimise mõttes isegi efektiivsemad olla. (Takkis, K. & Helm, A. 2023. Päikeseenergiajaamade mõjust olulisematele elupaikadele, ökosüsteemidele ja peamistele liigirühmadele ning Eestisse sobivad leevendusmeetmed. Ülevaade. Valminud Keskkonnaameti tellimusel).

Kui aia ehitamine on möödapääsmatu, siis leevendusmeetmena on võimalik jagada rohevõrgustiku alale jääv päikeseelektrijaam näiteks kaheks, et tagada suuremate loomade läbipääs paneelidega kaetud alade vahelt. Väiksemate loomade läbipääsu tagamiseks tuleb paigaldada aed maapinnast kõrgemale või paigaldada piisava võrgusilmasuurusega aed vastavalt vastavalt Keskkonnaameti 09.01.2024 kirjas nr 6-5/23/25285-2 toodud soovitudele.

Detailplaneeringuala jääb rohevõrgustikuala servalale ja see moodustab sellest alla 1%. Võib eeldada, et rohevõrgustiku sidusus säilib, kuna detailplaneeringuga ei lõigata rohevõrgustiku ala läbi. Rohevõrgustiku sidususe säilimist tagab ka detailplaneeringualaga piirnev Kuninga-Rimmu looduskaitseala läbi sellele alale kehtestatud piirangute. Arvestades eeltoodut ja rakendades leevendusmeetmeid detailplaneeringuga kaasnevate negatiivsete mõjude vähendamiseks, ei ületa tekkivad mõjud keskkonnataluvust ja rohevõrgustikuala toimimist.

Päikeseenergiajaamade rajamine on olulise maakasutusliku mõjuga tegevus, mille mõju elurikkusele ja looduslikele ökosüsteemidele võib olla negatiivne, kui planeerimisel ei arvestata looduslikke olusid. Samas aga võib päikeseenergiajaama oskusliku ruumilise planeerimise ja erinevate elurikkust soodustavate praktikate rakendamise abil panustada ka elurikkuse kaitsesse ja taastumisse. Päikeseenergiajaamade alad ja paneelide alused – kui neil muud kasutust ei ole – on alad, mis jäävad pikka aega (25-40 a) intensiivsest maakasutusest välja ja võivad seeläbi pakkuda erinevatele liikidele elupaika ja looduslikele ökosüsteemidele häid taastumisvõimalusi. (Takkis, K. & Helm, A. 2023. Päikeseenergiajaamade mõjust olulisematele elupaikadele, ökosüsteemidele ja peamistele liigirühmadele ning Eestisse sobivad leevendusmeetmed. Ülevaade. Valminud Keskkonnaameti tellimusel)

Võttes arvesse käesolevat eelhinnangut, Keskkonnaameti 09.01.2024 kirjas nr 6-5/23/25285-2 antud seisukohta ja KSH eelhinnangu täiendusi, ei ole KSH algatamine tingimata vajalik järgnevatel põhjustel:

- tegemist ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevusega KeHJS § 6 lõike 1 mõistes;
- Eesti Looduskaitse Infosüsteemi EELIS-e andmetel ei jää detailplaneeringualale kaitstavaid loodusobjekte ega ole registreeritud kaitsealuste liikide elupaiku;
- ei kavandata detailplaneeringut, mis omab eeldatavalt olulist keskkonnamõju Natura 2000 võrgustiku aladele;
- kavandatav detailplaneering ei löika rohevõrgustikku läbi, millest tulenevalt rohevõrgustiku sidusus säilib. *Leevendusmeetmete rakendamisega on võimalik tekkivaid negatiivseid mõjusid vähendada.*
- ei kavandata detailplaneeringut olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamiseks;
- puudub oluline piiriülene ja kumulatiivne mõju;
- puuduvad olulised mõjutused kultuuripärandile;
- puudub oht inimese tervisele ja varale;
- maakasutuse otstarbe muutmisega tootmismaaks ja päikeseelektrijaama rajamisega ei kaasne pöördumatuid muutusi, mis välistaksid antud ala kasutamise endisel otstarbel või võimalikel muudel otstarvetel;
- kavandatava tegevusega ei kaasne levinumaid keskkonnahäiringuid, nagu müra, vibratsioon, tolmu, lõhnareostus, jäätmed ja reovesi.
- *Leevendusmeetmeid kasutades on kavandatava detailplaneeringuga kaasnevaid negatiivseid keskkonnamõjusid võimalik vähendada.*

4. Asjaomaste asutuste seisukohad

Käesoleva eelhinnangu alusel tehtud otsuse eelnõu saadetakse seisukoha võtmiseks Keskkonnaametile, Põllumajandus- ja Toidumajandusele ja Päästetule. Asutuste seisukohad kajastatakse ja analüüsitakse kavandatava päikeseelektrijaama detailplaneeringu algatamise otsuses ning põhjendatakse seisukohtadega arvestamist või arvestamata jätmist.

Keskkonnaamet esitas 09.01.2024 kirjaga nr 6-5/23/25285-2 seisukoha Põhjapoolse ja Lõunapoolse katastriüksuste detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkuse kohta. Keskkonnaamet asus seisukohale, et **planeeritava tegevusega ei kaasne eeldatavalt KeHJS § 22 mõistes olulist keskkonnamõju ning KSH algatamine ei ole eeldatavalt vajalik.** Keskkonnatingimustega arvestamine on võimalik planeerimisseaduse § 126 lg 1 p 12 kohaselt detailplaneeringu menetluse käigus. Siiski esitas Keskkonnaamet eelhinnangu osas märkused, mille alusel paluti eelhinnangut ja otsuse eelnõu täiendada.

Täiendused esitatud märkuste kohta on leitavad kaldkirjas.

5. Kokkuvõte

Lõunapoolse ja Põhjapoolse detailplaneeringu KSH eelhinnangu eesmärk oli jõuda selgusele, kas kavandatava tegevusega võib eeldatavalt kaasneda oluline ebasoodne mõju keskkonnale ehk kas eeldatavalt võib ilmnedagi mõjusid, mis välistavad maakasutuse otstarbe muutmise lubatavuse ja võimaluse päikeseelektrijaama rajamise ehitusõiguse määramiseks.

Eelhinnang näitas, et detailplaneeringu elluviimisega kaasnevateks asjakohasteks mõjudeks on metsa raadamine, ala osaline paiknemine rohevõrgustiku alal ning piirnemine Kuninga-Rimmu looduskaitsealaga.

Päikeseelektrijaama rajamisega kaasnevad paratamatult negatiivsed keskkonnamõjud, kuid leevendusmeetmeid rakendades on neid võimalik vähendada. Antud asukohas tekib kõige olulisem mõju keskkonnale raadamisest, kuna valdavalt asub nendel katastriüksustel mets. Mets on üheks kõige ebasobivamaks kohaks, kuhu päikeseelektrijaama rajada. Nagu Keskkonnaamet oma kirjas ütles, siis mõnevõrra leevendav on asjaolu, et tegemist on hiljuti metsastunud endise rohumaaga. Koos keskkonnasõbralike majandamisvõtetega (niitmine max 2 korda vegetatsiooniperioodil, herbitsiidide mittekasutamine ja ala taastamine rohumaana) on võimalik panustada ka elurikkuse kaitsele ja taastumisse.

Raadamine ei ole kooskõlas metsanduse üldeesmärkidega. Hetkel ei ole õigusaktides seatud raadamisele piiranguid ning samuti puudub kohustus raadamisest tulenevate kahjude kompenseerimiseks (asendusistutamise, keskkonnatasu vm). Metsade raadamise lubatavus taastuenergia tarbeks on antud juhul otsustaja ehk Viljandi Vallavolikogu kaalutlusotsus.

Eeltoodust tulenevalt leiab KSH eelhinnangu koostaja, et KSH algatamine ei ole teadaolevat infot aluseks võttes vajalik. Keskkonnatingimustega arvestamine on võimalik planeerimisseaduse § 126 lg 1 nimetatud ülesannete lahendamisel planeerimismenetluse käigus. Detailplaneeringu koostamisel tuleb arvestada järgmiste tingimuste ja soovitustega:

- Detailplaneeringu koostamisel tuleb arvestada Viljandi Maakonnaplaneeringu 2030+ tingimusega ja üldplaneeringutes seatud tingimustega, et rohelise võrgustiku aladel kavandatavate planeeringute puhul jääks roheline võrgustik toimima, st tuleb tagada võrgustiku sidusus. Vajadusel kaasata planeerimismenetlusse vastavad ametkonnad ja/või spetsialistid.
- Juhul, kui aedade ehitamine päikeseelektrijaama ümber on vältimatu, siis rohevõrgustiku alale jäävas osas tagada suurulukite läbipääs (jagada ala vähemalt kaheks aiaga piiratud alaks, mille vahelt on suurulukitel võimalik liikuda). Läbipääsu alal säilitada võimalusel kõrghaljastus/võsa, et muuta liikumiskoridor ulukitele atraktiivsemaks. Liikumiskoridori laiuse planeerimisel konsulteerida vastavate spetsialistidega.
- Kuninga-Rimmu looduskaitsealal elavate liikide elupaik ühtib suure tõenäosusega kavandatava detailplaneeringualaga. Arvestades ala asukohta on soovituslik viia planeeringumenetluse käigus läbi kaitsealuste liikide inventuur.
- Detailplaneeringualal tuleb tagada tuleb maaparandussüsteemi toimimine vastavalt Põllumajandus- ja Toiduameti poolt antud lähteülesannetele.
- Ehitustegevuse käigus rikutud ala tuleb taastada. Ala taimestiku tuleb taastada külvates alale kodumaist päritolu looduslike liikide mitmekesiseid (liigirohkeid) seemnesegusid.
- Detailplaneeringu koostamisel arvestada Keskkonnaameti 09.01.2024 kirjas nr 6-5/23/25285-2 antud soovitustega.

Nimetatud tingimuste ja soovitustega mitteametlikult tuleb detailplaneeringus põhjendada.

KSH algatamise lõpliku otsuse langetab Viljandi Vallavolikogu.